Hod. XXIII KASTRYCNIK - SNIEZAN 1970 N. 106

Biela-ruskaja reli-hijna-

ŹNIČ

adra-dzenskaja časopis

Adres Red: Roma, v. Trionfale, 6381 Hadav. padp. 2 dal., paasobn. 15 cent.

MISYJA BIELAHA PIALHRYMA

Publičnaja apinija całaha śvietu z pračułaj padziŭlajučaj cikavaściu sačyła ślady Biełaha Pialhryma, vyrušyŭšaha 26.XI.70 z Rymu z apostalskim słovam i dabrasłaŭlenstvam u dalokija akijanskija krai, smahnučyja praŭdy j ajcoskaści ; usłuchoŭvałasia ŭ jahonyja pramovy, dzialiłasia jahonymi emocyjami dy ŭdziejničała dušoju ŭ paŭsiodnym pryvietnym entuzyjazmie narodnych masaŭ. Niavyčarpalnaja akazałasia fizyčnaja i moralnaja enerhija u hetaha dalikatnaj hampleksyi čałavieka, jaki ŭ paŭtarà tydnia patrapiŭ źviàzła trymać pad refleksyjaj prablemaŭ, žyva azabočvajučych jak asobnyja, tak i kramadzkija, sumlenni ; pahonny byŭ rytm, ź jakim daścihali da publičnaje apinii hłybakadumnyja jahonyja vysłavy. Trudna zreasumavać u karotkich vyskazach źmiest pramovaŭ ; lho mo tolki ŭ ich spaściarehčy pravodny matyŭ, jaki tvaryŭ ź ich usich jakby adnu pramovu.

Spatkaŭšy šmatlikija prablemy u narodaŭ azijackich, jak i ŭ śviecie, Pavał VI skiravaŭ adzin haračy i nastojlivy zàklik, kab ludzi pieradusim uzajemaŭvažàlisia bratami roŭnahodnymi, roŭnapraŭnymi dy roŭnaadkàznymi, kab raźvićcio jšło roŭnavàžna z pašànaju patrebaŭ kažnaha.

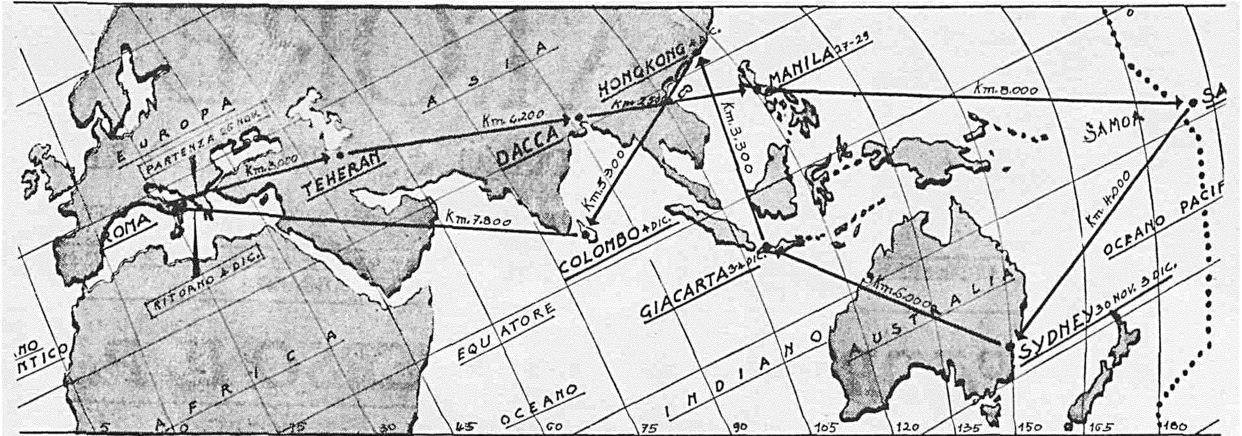
Vialikim i staravietnym uschodnim relihijam pastaviŭ adno damahannie i adnu prapanovu : supraca ŭ dapamozie čałavieku znajści praŭdzivy, pravilny, sens jahonaja zadannia ŭ śviecie z prakananniem, što čałaviectva adarvànaje ad Boha i biaz śviėdamaści svajho pachodžannia dy zaležnaści ad Jaho, raniej ci paźniej dojdzie da upàdku až da bratabojstva.

Katalickaj čaści ludztvà, abniàtaj messyjanstvam Chrystusa i śviėdamaj svajho zbaŭlennia jahonaj kryvioju, prypomniŭ abaviàzak misyi zadziniennia, niauchilny misijanarski abaviàzak służennia bratom śvietu z addanaściaj, jakojby ni była ich viera, ci ichnijeda vas adnosiny.

Pramovy Papy z henych dzion na episkapalnych kanferencyjach, abo Eucharystyčnych celebracyjach, davali katalikam tak bahata dumak da zastanovy, što niemahčyma ich, pa upłyvie

hetulki času, z'archivizavać (byli jany ü pieradačach radyjovych dy ü tahočasnaj presie). Chryścijanskaja suspolnaść ü Eucharystyi pieražyvaje hłybiejšaje, intymnaje, abyćcio z Chrystusam. Ale hetaje abyćcio nia byłob chryścijanskim, kalib nia było adkrytym dla śvietu. Praz heta praüdzivaja suspolnaść chryścijanskaja adkryta dla śvietu, ü jaki usièlena, da jakoha damiešana, by taja roščyna ü dynamiźmie lubaści. Heta faktyčna było vykazana i ü pramovie na hranicy, prydźvierji da Kitaju.

Urešcie, ü pramovach da junactva — Paval VI sukročna źviartaüsia z pračułaj turbotlivaściaj i sympatyjaj, badzioračy jaho rychtavacca da lepšaha zaütra, jakoha damahajecca ; alež nie ahraničajučysia tolki da nierazvažnaha pahardžannia j zaprapàščvannia

üsiaho staroha, što jašče moža prydacca, choćby naviet i nie zadavolvała üsich kaprysaü modernych . . .

Misyja Paüła VI na Dalokim Uschodzie była padziejaj poünaj značennia dla sianniašniaha Chryscijanstva. Jana dakumentuje eklezijalnyja natuhi ucielaülènnia misyi Chrystusa paüsiemiesna, paüsienarodna ü śviecie, dakumentuje śvièdamaść Eklezii jejnaj niezalžnaści, jejnaje nieadzoünaje roli na raźvićciovym šlaohu całaviectva imienna jak Eklezii, to znača jak tvoru Słova Ücielaülonaha : jana pastaulena pamahać baranić garantavać całavieka, jak chacieü hetaha Boh, sam stajučysia całaviekam.

Jak vodny vir za karablom, tak misyja Blełaha Pialhrymo Pauła VI za Vatykanskim II Saboram nastojliva pradoüžvaje enerhiju Eklezii ü zdabyvanni poünaśviedamaści znakaü času. I, staüšysia śvièdamaj, jana i zaklikaje zahrožany rostyrkaj i lohkadumstvam śviet da adkaznaje razvahi j zastanovy nad fundamantalnymi prablemami sučasnaj ery.

CHRYSCIJANSKAJE ABADZINIENNIE

Dnia 21.1 — ü prabiehu « Tydnia malitvaü za adzinstva » — temaj pramovy Papy Paüła VI było « Suscalennie ü vadzinaj, žadanaj Zbavicielem, Eklezii üsich Chryścijan », miž saboj horka parožnienych siannia. Naviazvajučy da papbožnych prachtyk dy imprezaü taho « Tydnia » J. Sviataść adznačyü: kali z adnaho boku stanovicca üsio jaśniejšym fundamantalny abaviazak dla kažnaha, chto zavie siabie chryscijaninam, utrymoüvacca ü duchovym adzinstvie, ü supakoju - zhodzie, kali üzrastaje śviedamaść, žadannie i patreba restaüracyi (adbudovy) taho, što ü sutnaści źjaülajecca adnoju suspolnaściu, kali üzrastaje biadavannie, bol ad niaścierpnaha razdrablennia imià chryścijanskaha, raście žadannie narešciež ahladać efekty (vyniki) ekumenizmu — to adnačasna z druhoha boku zauvažvajucca trudnaści asiahniennia ščyraje dy efektyünaje zhody miž chryscijanami.

« Trudnaści vydajucca niepakanalnymi ! — dasłoüna zajaviü Paval VI — ekumenizm vydajecca moü źniamožanym u svaich prymirsnych iluzoručnych natuhach ! Takža i dziela taho, što šlachotnyja natuhi (spróby) modernaha ekumenizmu niekatalickaha (ci po-za-katalickaha), čujučysia pavinnymi pryznavać u kažnaj nazovie chryscijanskaj (u kažnym vieravyznanni) üłasnuju vieru, razbudžaje, tak jość, i padnièčvaje prablema zadzinicnnia, alež nia moža vyrašyć (ździejśnić) jaho biez taho autarytetu i charyzmy adzinstva, jakuju my uvažajem za boski pryvilej Piatra ».

Adnosna pytanniaü staülanych niekatorymi: ci nia mohby Piotr adkazacca ad hetulkich svaich vymahanniaü dy ci nie mahlib kataliki ź niekatalikàmi koncelebravać (adpraulać supolna) akt vyšejšy najvažniejšy chryscijanskaj relihii, h. zn : Eucharystyi, dyj üreščie ahłasić čakanuju jednaść — Paval VI pryznaü vyklučanym hetki šlach (sposab), niemahčymym da asiahniennia jednaści *biez adzinakavaje j taje samaje viery dy biez identyčnaha j važnaha śviatarstva* ; i prypomniü niedaünuju zaściarohu Sakrataryjatu Zadziniennia Chryscijan, zabaraniüšaha katalikom koncelebru (sosłuženije) sakramantalnuju (z vyniatkam adumysłovych nadta asablivych akreślenych vypadkaü) biez prava rekursu (katalikom)...

Pamina hetaha Ajciec Śviaty adnak pieraściarahaü nie tracić nadziei na dobryja vyniki ekumenizmu padtrymoüvanaha Vatykanskim Saboram, choć pavolnaha, pastupiennaha j ciažkoha. « Prypaminajem pieradusim — havaryü dasłoüna dalej Papa — što mnoha, nadta mnoha üžo asiahnuła sprava ekumeniz-

Nieadškadavanamu Darahomu Pramiłamu

Inžynieru ADOLFU KLIMOVIČU

ščyra vieručamu, nauzorna pryktykujučamu, relihijna-patryatyčnamu dziejaču bielaruskamu, nieustrašonamu mučaniku za vieru i bačkauščynu, ad vydaviectva ZNIČU j čytačoŭ jaho, zamiž viankoŭ na mahilu,

s k ł a d a j u ć

ščyrapabožnyja zadušnyja afekty viečnaj ščaslivaj pamiaci!

Data urodzin pakojnaha 5.V.1900, Smierci — 24.XI.19 0 — u Vilni.

Miesca spacynku — u rodnaj vioscy na Sviancianscynie pobač Matki

mu. Niama siannia druhoj takoj idei, jakaja zdavałasiab hetak zdabyčnaj, što chryścijanstva jošć tolki adno. Adnota žadanaja samym Chrystusam. Adna adzinaja Eklezija pavinna jaje pradstaŭlać. Sprava relihijnaja patrabuje jaje. Kali heta jošć pavinnaściu dy interesam Chryscijan, adzinstva pavinna znoŭ ustanavicca. Ad ruchu duchovaha histaryčnaha centraadbiežnaha my ŭžo pierajšli da centranapramnaha. Taksama značnyja siahni zrobleny ŭ kirunku piarojścia ad oryjentamentu u moviment (ruch užo) sužyćcià eklezijalnaha universalnaha siahonnia aktyŭnaha. Papularnaść ekumeničnaj idei pašyrajecca j zdabyvaje praviednyja vieručyja dušy. Narod Božy dumaje, molicca, dzieje, čakaje dy cierpić dla svaje poŭnaje dy praŭdzivaje jednaści ».

Dalej Papa napomniŭ, što na ŭzroŭni aficyjalnym reprezentatyŭnym viaducca kursy studyjaŭ, spatkanni, dyskusyi, prapanavanyja dla vyrašennia dalikatnych šmatjakich pytanniaŭ adnosna padziełaŭ, jakija šče nie pačuvajucca da patreby suscalennia ŭ adzinaj Eklezii.

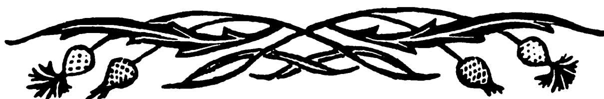
« Šmat havorycca ab miłaści miž chryscijanami dahetul niazłučanymi — skazaŭ Pavał VI — nie ab niedaceńvanni, niedaviery ci abyjakavaści. Supolnyja inicyjatyvy na poli kulturalnym, sacyjalnym, charytatyŭnym užo znajchodziać brackuju supracu miž katalikami j niekatalikami. Užo z usich bakoŭ vidno starannie lepiej ŭzajemna zapaznacca, respektu, ŭzajemapomačy. U perspektyvie... moža być usio heta suscàlena ŭ paŭnacié adnaho j taho samaha vieravyznannia, dabradziejennia, sužyćcià eklezijalnaha, zarysoŭvajučysia ŭ vadnoj ščyraj mahčymaści, čakajučaj vialikich dušpastyraŭ, vučycialoŭ, mastakoŭ, śviatych dla dakanannia hetaha.

U dalejšym Jaho Sviataść zatrymaŭsia nad pytanniem : što faktyčna pavinny rabić kataliki dla spravy evaneličnaj adzinaj aŭčarni dy pastyra, pastaŭlenaha reprezentavać adzinaha niabàčnaha Pastyra, jakim jošć Usiespadar Chrystus.

Starajmasia być praŭdzivymi katalikami — śćvièrdziŭ stanoŭka Ajciec Sviaty. — Katalikami z prakanannia. Katalikami mocnymi. Katalikami dobrymi. Nia moža być katalicyzmu płynnaha, prybliznaha, zamaskavanaha, biez abyčajnaści, jakaja zbližałab nas da bratoŭ niezadzinienych, a ich da nas. Mimityzm relihijny i moralny adnosna formaŭ lohkaha j sumniŭnaha žyćcià chryscijanskaha, niezdatnaśc da śvietčannia, da apostalstva, ani pryciahajučaha da siabie pašanotnaściu, dobrym prykładam, davieram — słužyć tolki da vykryŭlennia spravy Chrystusa dy jahonaj Eklezii ».

I zakončyŭ Jaho Sviataść, vykazvajučy cnoty z boku katalickaha, jakija mohuć iści na spatkannie bratom niezadzinienym : pierš za ŭsio — cnota zhodlivaści miž samymi katalikami, kažny bo padzieł, rostyrka, kažny separatyzm, ehaizm ŭ łonie katalickaha suspolstva škodzić ekumeničnaj spravie, apaźniaje jaje i tarmozić na šlachu da spatkannia pamysnaha, kidaje cień na Ekleziju. Inšyja cnoty: mocnaść, prastatà viery, adžyŭlanaj Słovam Božym dy Chlebam Eucharystyčnym ; pakora skromnaść zadavalennia z taho, što my majem jaje ŭ całaści i praŭdzivaści ; dabrata adkrytaja j šlachotnaja dla ŭsich ; duch usłužnaści j achviarnaści ; lubaść da Chrystusa, ukryžavanaha Chrystusa i zhrobuŭstałaha.

Na samym kančatku Jaho Śviataść vielmi rekamandavaŭ vyprašannie Božaj pomačy, siły bo ludzkija słabyja, biaz Božaj pomačy ničoha nia mohuć dakanać.

PROMOVA PAPY PAUŁA V

Darahije Braty u Chrystusie!

Nadta ciešymsia z hetaje nahody našaha spatkannia, za jakoje My vam udziačny, Sp. Dr. Garnsey, Staršynia Rady Eklezijaŭ, jak i Krajovaj Kamisyi Katalickaj dla Ekumenizmu dy ŭsim spryčyniŭšymsia da hetaj relihijnaj prysłuhi.

My tut zybranyja źjaŭlajemsia vieručymi ŭ adnaho j tahož samaha Boha dy Syna Jahonaha Jezusa Chrystusa, ŭ imià Jakoha łučymsia, bo ciž nie abiacaŭ Jon, što budzie miž nami (zybranymi)? (Matt. 18, 19)...

Jezus umior « dla sułuki raźjèdnanych synoŭ Božych » (Jan 11, 52). I tamu, što zadzinieńnie miž nami jašče nia poŭnaściu zrealizavanaje, chočam u hety viečar spałučycca adumysłovym sposabam, suràzna malićvie, jakuju Zbaviciel naš čyniŭ dla svaich paśliežnikaŭ: « Kab jany

Na 1 bac: **FILIPINI: Jaho Sviatasc vizytuje baraki nasieln.u Tondo, uboh. misyju Salezyjanau.** ***Na 2 bac:*** **SYDNEY: masy roznaetnicnaj. "B**

byli adno, Ojča... tak što śviet uvièryŭby» (Jan 17, 21).

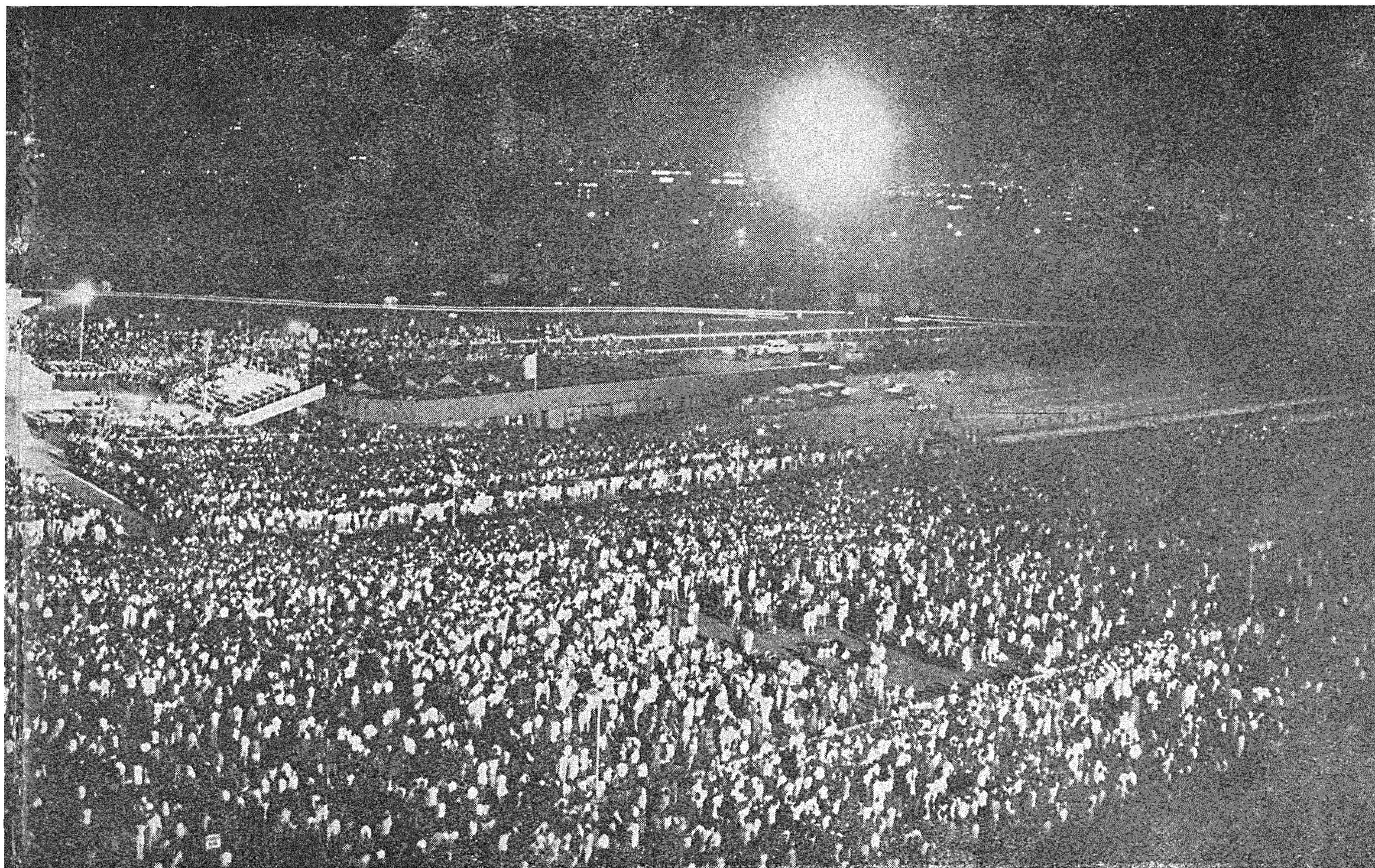
Vy dobra vièdajecie jak Druhi Vatykanski Sabor ŭ Katalickaj Eklezii razbudziŭ novuju śvièdamaść viàziaŭ, jakija ŭžo isnujuć miž chryścijanami, majučymi ŭdzieł u skarbach Zbavicielevych, praź vieru i chrost. Mnohija z vas, jakija choć i nie naležać da ahułu bàčnaha Katalickaj Eklezii (KC) Rymskaj, a ŭsiož znajchodziać novuju zaachvočaść da ekumeničnaha ruchu, padnièčvanaha Saboram.

Siannia adnak jość užo jasna, što ekumeničnaja akcyja — heta nia lohkaje dy zaciàžnaje zadannie. Treba ščyra pryznać fakt, što « jość nièkatoryja trudnaści u źmieście, u raźvićci dy ŭ vyskazvanni (vyražanni) viery ... » jak śćviardziŭ Sakrataryjat Zadziniennia Chryscijan, 18-IX-1970 ŭ svaich « Refleksyjach i ra-

U SYDNEY AB EKUMENIZMIE

dach adnosna ekumeničnych dyalohaŭ » IV, 6). Indyferentyzm daktrynalny to unikajecca (Dyaloh IV, 2, a) ; a takža i « tryumfalizm vyznànniavy, i pazor jahony », (Dyaloh IV, 6). Historyja nia moža być skasavana adsionnia i adzaŭtra. Nia ŭsie jość u stanie (ŭ mahčymaści) kratacca paśpiešna, jak heta byłob pažadana, i ščyraja nierašučaść dalikatnych sumlenniaŭ damahajucca zaŭsiody našaha respektu j našaje vyrazumiełaści. Šlach — nia lohki. Dzieła pajednannia (zbaŭlennaha) dyk było dakananaje Zbavicielem Našym ciarpienniem Kryža. I pajednannie, da jakoha ekumeničny ruch vysilajecca prysłužycca, pavinna być asiahnuta hètkajža canoju.

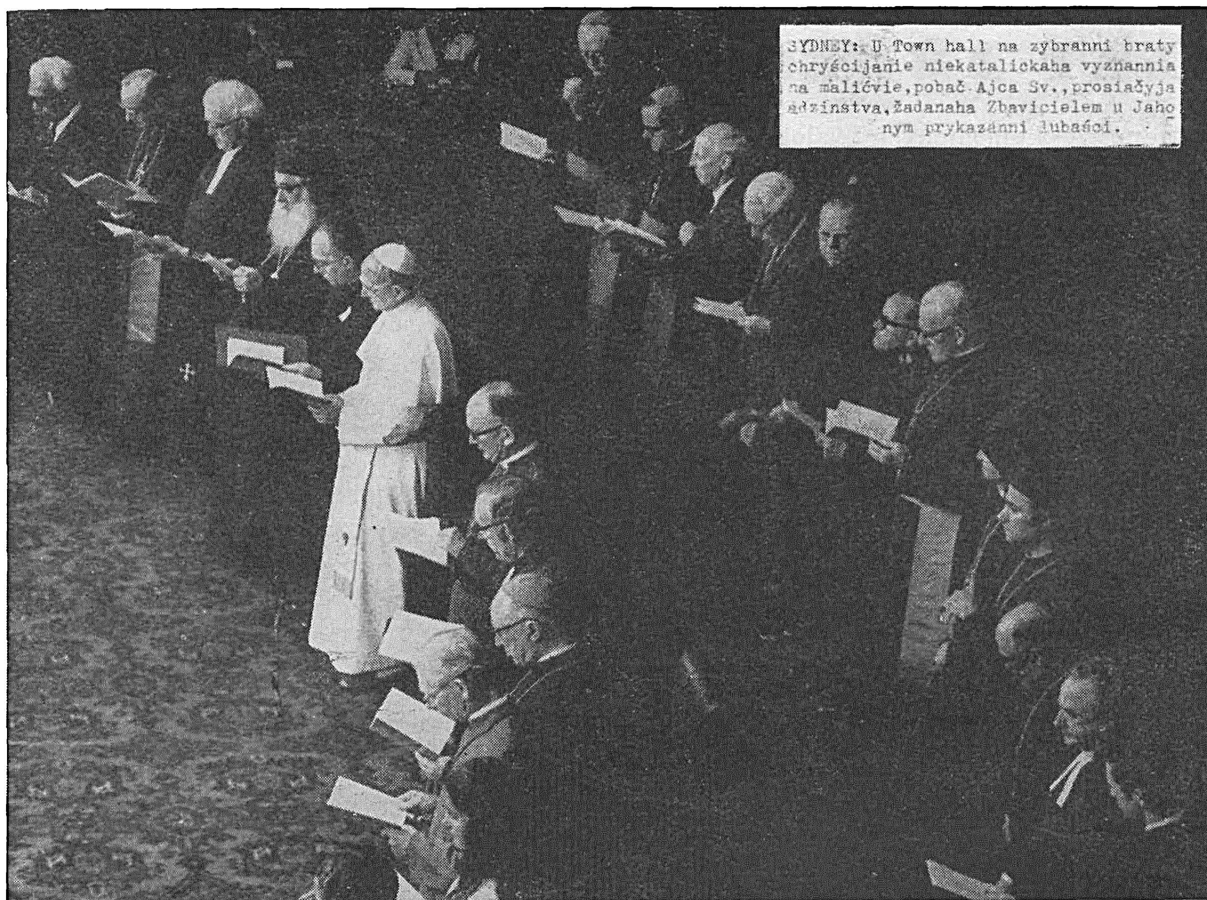
Dziela taho, što miž chryścijanami isnujuć užo suviazi, dyk mahčyma ŭžo dyskutavać dy sudziejničać. Za pasiarednictvam hetkich voś

hippodr. Randwich cerem. u cesc 2C0-leccia adkryccia Australii Pry vysokim autary — pramova Papy da niazlicona Usievaladar nad Historyjaj ".

staranniaŭ, spadyjmanych Chryscijanami, śviet mahčymie dumać=hadàć ab upadobnienni da Taho « Jaki abnivèčyŭ siabie samoha, pryniaŭšy naturu (padobu) słuhi » (Filip : 2, 7). Heta jość naš ahulny klič : prasłàva Ajca praz Syna, prynosiačy śvietu śviètčannie adkupicielnaj lubaści, jakuju Boh akazvaŭ dla jaho praz usiu viečnaść.

My ciešymsia z pobytu miž vami tut, darahija braty, zybranyja dla adnaŭlennia vašych pastanovaŭ na dalejšy praciah ekumenizmu », dla šukannia, kab znajści, a znajšoŭšy jašče bolej šukać » (śv. Auhustyn : De Trinitate XV, 2 ; PL. 42, 1057)... Chaj Boh bahasłavić nas usich dy daviadzie « da hłybiejšaha paznannia j jaśniejšaha vyjaŭlennia biaźmiernych skarbaŭ Chrystusa » (Unitatis Reintegratio, n. 11). Suscalennie Adzinstva.

SYDNEY: U Town hall na zybranni braty chryścijanie niekatalickaha vyznannia na malićvie, pobač Ajca Sv., prosiačyja adzinstva, žadanaha Zbavicielem u Jahonym prykazanni lubaści.

DA PAVAŽANYCH ČYTAČOŬ

Dva apošnija numary, 106 i 107, vyjšli z apaźnienniem z pryčyn ad redakcyi zusim niezaležnych. Mataryjał da druku byŭ zdany svaječasna drukarni, nažal, musieŭ tam da svajho vypusku čakać bolej miesiaca dziela heneralnaj zabastoŭki drukarskaha rabotnictva u va ŭsioj Italii, tak doŭha pertraktujučaha z industryjalnymi ŭładami (pradpryjemcami) ab padbaŭcy płaty. Dziela paŭsiodnaści j salidarnaj zdyscyplinavanaści bastujučych nielha było šukać inšych drukarniaŭ. Zreštaj redakcyja naša trymajecca metadu nie źmianiać ustanovy. Sučasnaja drukarnia, jakaja ŭžo abzapasiłasia i aryhinalnymi našymi litarami biełaruskimi, absłuhoŭvaje našaje vydaviectva ŭžo kala 15 hod.

Za pachiby ŭ hetym vydaviectvie prynahodna tut našych pavažanych čytačoŭ pieraprašajem. Zakradajucca jany dziela niedachopu fachovaha supracoŭnictva, najčaściej za ŭsio adkazvaje sam adzin redaktar. Pry hetym prosim vošža naša hramadztva šanoŭnaje dasyłać nam presavy mataryjał naležna apracavany. Za što vykazvajem uahadzia ščyruju padziaku.

Jašče słaŭco — ab tematycy Zniču. Pierapoŭnieny jon temami pieravažna relihijnymi. Čamu ? Nie tamu, što niechtujem inšuju, sle tamu, što tematyka z žyćcia nacyjanalnaha, naahuł śvieckaha, cyvilnaha, zapoŭnivaje inšyja časopisi, nia ŭchodziačy hłybiej u relihijnyja pytanni. Astajecca vošža hazecie relihijnaj dapoŭnivać hetuju našuju adradženskuju dzialanku. U biahučym numary našym mo kamu budzie zdavacca zašmat pramovaŭ Papy. Ich nikoli nia budzie zašmat, dziela žyvoje aktualnaści, nie kažučy ŭžo ab vysokaautarytetnym idejnym i jazykovym, retaryčnym, źmieście. Našyja časy vymahajuć hetkaj publicystyki.

REDAKCYJA

RAZVAŽANNI PAD NOVY HOD AB ČAŁAVIEČAJ DOLI

Siabroŭski dyaloh

— *Słavuk*, nu skažy, jakaja asnaŭnaja mroja tvajho žyćcià?

— Maja mroja? Zaležyć u jakim razumienni, sensie: u vasnoŭnym, dyk voś što: *kab być ščaślivym.*

— Dobra skazana — ściviardžaje pytaŭšy. Ŭładyś — Hetak jano i jość u žyćci. Chtož bo z nas nia mroić ab hetym. Usie ludzi daŭpàdu šukajuć u zyćci ščaścia A ŭsiožtaki nia ŭsie jaho znajchodziać, bo šukajuć jaho daloka ad siabie, tady jak jano toicca u nas samych, heta znača: u sapraŭdnaj vàrtasnaści našaha žyćcià. Dumaju, što zhodzišsia zy mnoju, kali skažu, što žyćcio — heta najcènniejšy j najpryhažejšy padarunak, jaki tolki čałaviek moh atrymać ad Boha. Treba adnak jaho paznać dy ŭmieć im samoha siabie ŭzbahacić. Šukannie pravilnaha sensu (tołku) žyćcià jość, adnačasna, šukanniem asabistaha ščaścia. Dla hetaha treba kaniečnie mieć na uvazie takža relihiju. Z joju bo my sustrakajemsia paŭsiudna, navokał nas, a najpierš — u nas samych, razumiejecca, z rožnymi subjektyŭnymi prajàvami. Našaje isnavannie abhornutaje niejkaju zasłonaju tajomnaju, što padkazvaje nam pytannie: « Jak my paŭstali? »

— Vo-vo, jakraz heta! — pierabivaje Słavuś z namieram infarmacyjnym —

Kaliś, čytajučy Bibliju, ja natrapiŭ tam na adno miesca, ŭ jakim raskazvajecca, što my, ludzi, paŭstali z hliny. Heta vyhladała dla mianie śmiešnym, bo-ž navuka davodzić, što my vynikli na šlachu pastupovaha raźvićcià: evalucyi ad nałpy. Archialahičnych znachodak na paćvierdžannie hetaha faktu znajšłosia davoli.

— Tvajo ćvierdžannie hodnaje uvahi. Jaho ja abaviàzkava paprabuju tabie vyjaśnić nièdzie ŭ nastupnych našych hutarkach; ciapier tolki žadaju naviaśći ciabie na toje, kab ty zadumaŭsia nad svaim isnavanniem. Bo-ž jano dla ciabie « Alfa i Omega » Praŭda? Naša žyćciovaja daroha na ziamli adnaho dnia skončycca tak, jak u vadnoj chvilinie jano pačałosia. Ci nia biantežyć ciabie hetaja dziejsnaść? Jak jano ŭłaściva jość: pamrom, dy kaniec? Ŭkinuć nas u jamu, dzie praz nièkalka hod z nas ničoha nie zastaniecca? Kali hetak, dyk naštož ciapier praz całaje žyćcio hetak natužvacca: zdabyvać aśvietu, budavać žyllo, vytračvać miljony na paznannie śvietu, na doślcdy hłybiniaŭ akijanskich, i choćby voś žyćcià navokał nas: naturu j jejnyja niaskovanyja siły, zakony? Što ŭsim hetym kiruje? Autamat niejki ŭsieśvietny? Ci henijalny mozg? Vaźmiem prykład. Adzin astranom umieje vielmi dakłada abrachoŭvać dzie budzie znajchodzicca taja, ci inšaja zorka za tysiaču, ci za miljon hadoŭ. Ale nijaki jašče navukoviec dahetul nia zmoh abličyć, dzie supynicca našaje žyćcio za 100, ci za 200 hod? Na jakoj stupieni raźvićcià budziem, kali naahuł budziem žyć?

— Tak, čałaviek cikavaje stvarennie: « mikrokosmos », jak vysłaviŭsia Arystotel — adciemiŭ Stavuś.

— Tož-bo-to, jano cikavaje i niazhłyblenaje. Kali čałaviek prabudzicca ŭ kupè niejkaha ciahnikà, kudy jaho sonnaha pasadzili bieź jahonaha vièdama, dyk jon zaraz pačnie dapytvacca: Čamu jon tam znajchodzicca? Kudy jedzie? Dy pra kaniec darohi? I kali hutarka jdzie ab jahonaj prysutnaści u va ŭsiośvièci, jahony pobyt na ziamli, to chibaž i tut pavinnab vyniknuć niejkaje pytannie? Niaŭžo nie zaležyć jamu na tym, dzie zakončycca jaho padarožža?

— Da ŭžež! Nad tym abaviazkava treba padumać — daskazvaje małodšy subiasiednik. — Ale pierad chvilinaju ty mnie skazaŭ, što žyćcio najlepšym daram čałavieka. Čamužby tady nia vykarystvać jaho? Našto tam dumać pra niejki kaniec?

— Vybačaj, Stavuś! Havoryš, jak adzin z tych, ab jakich skazaŭ byŭ słaŭny Paskal hetyja voś važnyja słovy: « Jak nie ŭdałosia vylečyć siabie ad śmierci, dyk vyrašyli, kab siabie tym uščaślivić, što naahuł nia buduć dumać ab śmierci ». Alež z taho niamà im nijakaje suciechi. Štopraŭda ludzi namahajucca adsunuć ad siabie hetuju prablemu...

— Ja to skazaŭby: horkaja heta rečaisnaść — dadaŭ Słavuś

— Chaj budzie patvojmu. Tady adsunuć jany hetu prablemu « horkaje rečaistaści » na paźniej, potym na krychu jašče paźniej. I ŭrešcie choč-nia-choč, taki trè budzie da jaje viarnucca. A tady, čym paźniej pačnuć ab hetym dumać, tym balučej daviadziecca heta pieranosić. Byŭ čas, kali my jašče nie isnavali, dy znoŭ pryjdzie čas, kali pierastaniem isnavać. Ale ludzi ab hetym vielmi nièchatna dumajuć. Vaźmiem dla prykładu eksperyment, jaki ja raz zaryzykavaŭ asabista. Na šmatludnaj vulicy vialikaha miesta zapyniaju pieršaha z čarhi prachodžaha dyj pytaju: « Jaki sens jość vašaha žyćcià? » Viedaješ što? Jon pahladzieŭ na mianie źnijakavièła, pakruciŭ hałavoju, machnuŭ rukoju dy braŭsia adyjchodzić. Prosta ŭvažaŭ mianie za nienarmàlnaha. Ale, jak ja zapytaŭ jaho, dzie znajchodzicca dziaržaŭny bank, dyk jon vietliva zaraz pakazaŭ mnie dy šče raz cikavosna pryhlanuŭsia mnie, i tolki tady adyjšoŭ. Što ty na heta?

— Heta sapraŭdy cikavaje — adkazaŭ Słavuk.

— Tož-bo-to! Bo-ž, jakaja tut nielahičnaść! Achvotna pakazaŭ mnie dziaržaŭny bank, a na toje « čamu? » datyčna jahonaha isnavannia, maŭčaŭ razziaviŭšy rot, całkom abyjakavym...

— Mnie jakraz prypomniŭsia — padchapiŭ Słavuk — važny raskaz niamieckaha movavièda Boppa. Jon pisaŭ: « Na mahiłach mnohich ludziej možnab dać nàpis: « Tut spačyvaje toj, chto nikoli nia vièdaŭ, dla čaho žyŭ ».

— Davoli darečny vyskaz. Spadziajusia, što ty, Słavuś, nie chacieŭby sabie hetkaha nadpisu na svajoj mahile, praŭda?

— Razumiejecca! Až takoje pamiatki nia

choču pa sabie pakinuć. Ale, viėdaješ, toj sens našaha žyćcià, to sapraŭdy, jak u nas kažuć: « krutaja štuka ».

— Nie takoje jano ŭžo j krutoje. Adnosna hetaha treba zaniać adpaviednaje stanovišča. Jość bolej takich ludziej, ci katehoryjaŭ ludziej, pierad jakimi vyrynaje hetaja prablema. Možnab ich bolš-mienš padzialić voś jak: najpierš tyje, što pad upłyvam uzhadavannia naahuł nia šukajuć adkazu na pytannie: « Našto ja žyvu na śviecie? » Miž nami byvajuć intelihentnyja ludzi, jakija adnak nikoli nia cikaviacca prablemaju svajho isnavannia: ani ŭ radni, ani ŭ peryjadzie svajho farmavannia, ani paźniejšaha potym ehzaminavannia siabie: « Jaki jość sens majho žyćcià? » Jany tolki instyktoŭna słuchajuć svajho sumlennia j addajucca vyklučna svajoj pracy. Druhija — što faktyčna naležać da tajež samaje katehoryi — vyjaŭlajuć svajo lohkadumstva adnosna hetaje prablemy, choć inady zadumoŭvajucca nad svaim isnavanniem. Ale abyjakavaść nie dazvalaje im iz taje zadumy rabić vysnavy pajaśnialnyja. Da ich naležyć jakraz voś toj prachodžy, jakomu ja na vulicy staviŭ pytannie ab sensie jahonaha žyćcià. Da taje samaje katehoryi ludziej možnab jašče zarachavać i tych, jakije naviet pradbačvajuć naśledki svaje abyjakavaści, adnak raz-za-razam adkładajuć adkaz, bajučysia adkryć praŭdu, bo jana mahłab iz saboju prynieści peŭnyja zabaviazanni moralnyja, a hetaha jakhà jany sabie nie žadajuć. Apošniuju katehoryju stanoviać ludzi, jakija šukajuć adkazu, ale nie znajchodziać jaho, bo nia znajuć ŭłaścivaje darohi. Naahuł heta ludzi česnyja, što dajuć dobry prykład pracavitaści, achviàrnaści, spraviadlivaści j lubaści. Možnab siudy zarachavać jašče j inšyja katehoryi ludziej, ale-ž i vyšejuspomnienych davoli.

— Ty ŭdatna ŭsio heta vyjaśniŭ — pryznaje ŭsłùchany subiasiednik, — dyj pytaje: čym mierać, ustalić pravilnaść ułaścivaha adkazu? Bo-ž pavinna mierka niejkaja isnavać!

— Biazumoŭna, jana isnuje, i-to hetkaja, što možna jaje prykładać da ŭsich ludziej biez vyniàtku, ŭ roznych abstavinach ichniaha žyćcià; pieradusim tady, kali vyrašajucca važnyja pytanni žyćcià.

— Razumieju — pryznaje małady dyskutant: — kankretna jano abaznačaje, što taki adkaz budzie mieć adzinàkavuju važnaść dla bahataha j biednaha, dla maładoha j starejšaha, dla vučonaha j niavučonaha. Budzie jano dałàdna damiarkovana uvohule i da ràdaściaŭ, i da prykraściaŭ našaha žyćcià, da dramy jaho. Kali my heta sabie ŭśviėdamili, razhledzieŭšy nastanovu roznych katehoryjaŭ ludziej da hetaha važnaha pytannia, kali my znajšli naviet mierku dla razceńvannia pravilnaści adkazu, to my pavinny mieć takža i nieabchodnyja ŭmovy kab znajści adkaz. Praŭda? Vošža...

— Vošža, — padchapiŭ prafesar — pierš za ŭsio, treba *chacieć* šukannia praŭdy, mieć žadù šukànnia, dyj być hatovym praŭdu hetu pryniać: jakajab jana ni była dy skulby ni pachodziła, naviet kalib daviałosia zrabić z siabie achviaru, pakonyvać trudnaści, ściėrpieć niaudaču, razčaravannie, źniavieru. I voś tut-to nieabchodna byłob prytrymoŭvacca rady Bazina: « Nie pałochajciesia niaudačaŭ! Pierša jość prosta nieabchodnaj; druhaja moža być karysnaj. Kaliž i treci raz jašče daviadziecca padymacca, dyk ustaniecie mahùtam ». Metaju našaha žyćcia, ci praŭdaju najvyšejšaju, jość Boh.

Z Boham viàže nas relihija. Chto vošža maje relihiju, maje adnačasna pradumovy dla hłybokaha ŭsabièšniaha supakoju (ładu). Chto uśviedamiŭ, što svoj pačatak maje z Božaje lubaści, što źjaŭlajecca asobaj Jahonaj Baćkaŭskaj turbotnaj achovy, toj viedaje, što žyćcio jahonaje maje sens. Tady nie staniecca jon žertvaju nutranoha zakałotu j rostyrhu, bo upeŭnieny ŭ tym, što dobra skončycca.

— I heta jość faktyčnaja meta našaha žyćcià, naša dola?

— A ŭžož!

— Viedaješ — daskazaŭ Słavik — jakraz prypomniłasia mnie, što na pačatku vieraśnia 1962 h. pisała « Kamsamolskaja Praŭda ». Pamiataju toje vielmi dobva. Taho dnia (2.IX) hena hazeta adnu sucelnuju bačynu praznačyła mècie ludzkoha žyćcia. Prytokam da zacikaŭlenniem hetaj prablemaj byŭ list adnaho 28-letniaha rabotnika. B. Šašova. Jon pisaŭ miž inšym: « Mianie cikavić pytannie, dla čaho žyvie čałaviek? Adkazvajuć mnie, što kažny čałaviek maje svaju mètu, da jakoje kirujecca. Bo jak čałaviek nia maje nijakaje žyćciovaje mety, dyk tady našto žyvie hetki čałaviek? Kab ješci, spać, pracavać? Navoštaž heta prydascca? Pracuje, kab ješci j spać, jeść i špić, kab mahčy pracavać. Faktyčna jano tak i jość »! — zakončyŭ svoj list małady rabotnik, a ŭ kancy šče j dadaŭ « Žyćcio majo žurbotnaje, biazràdasnaje. Nia viedaju, jak jaho źmianić (nažadzić), jak znajści metu majmu žyćciu... »

— Sapraŭdy, podzivuhodnaje samapryznannie hetaha čałaviečyny, ŭzhadavanaha ŭ mataryjalistyčnym duchu!

Nialohka było tamu čałaviečynie źmianić toje žyćcio svajo, znajści metu jaho, nia lohka bo samomu šukać praŭdu, znajchodzić adkaz na asnaŭnyja pytanni žyćciovyja, zhłybić jaho sapraŭdny sens.

Tut nia-raz treba pryjmać śvietčanni ad kampetentnych (śvieduščych), zdacca na pavučennie viery praädzivaj dy pavažnaj filazofii, natchnionaje vieraju, jakaja vučyć, što my Ŭsiomahutna-Tvorčaj Lubaściu Božaj stvorany j praznàčany dla ščàścia nie sàmaha ziamnoha, ale viečnaha, što nia končycca dramaj śmierci tut na ziamli, inakš nia byłob jano praŭdzivym ščàściem. Ab hetym prapàmiatna pavučaŭ vialiki filozaf Sv. Auhustyn: *Dla siabie stvaryŭ Ty nas, Boža, i niespakojnaje serca našaje, pakul nia supačynie ŭ Tabie* ». *J.M.*

Direttore respons.: Dott. A. FRUTAZ
Posta indir.: Dott. P. TATARYNOVIC
Roma, Via Trionfale, 6381

Z dazvolu
Duchoun Uladau

Tipolitografia Fausto Failli - Roma

Pubblicazione autorizzata dal Tribunale di Roma con decreto del 7-12-1950